

Torah from Around the World

*Maak mij, Eeuwige, met uw wegen vertrouwd,
leer mij uw paden te gaan.*

Tehilliem 25: 2

Sjabbat Beresjiet, 10 oktober 2026/ 29 Tisjrie 5787

Beresjiet/Genesis 13: 1 – 4:18 ; Tanach blz. 7-10.
Haftara: Job **538:1 – 18**; Tanach blz. 983.

Vertaler: Benjamin Cohen

Coördinatie: Channa Kistemaker

Commentaar: **Rabbi Dan Moskovitz** is geestelijk leider van Temple Sholom te Vancouver.

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Use the link to read or listen to the original text in English.

De Erfenis van de Boom van Alle Kennis

*Op een Jom Kippoer waarschuwde een rabbijn zijn gemeente voor de kwetsbaarheid van het leven.
"Op een dag zal iedereen in deze gemeente sterven," donderde hij vanaf de bima.
Op de eerste rij zat een oudere vrouw die hardop lachte toen ze dit hoorde.
Geïrriteerd vroeg de rabbijn: "Wat is er zo grappig?" "Nou," zei ze, "ik ben geen lid van deze gemeente."*

Los van lidmaatschap of verbondenheid is de belangrijkste les die we in het leven leren, dat er ooit een einde aan komt: op een dag zullen we sterven. Dat is de grote les en het geschenk van de sidra van deze week, *Beresjiet*, met het iconische verhaal van Adam en Eva in de tuin van Eden. Te midden van al het weelderige groen, de stromende rivieren en de natuurlijke schoonheid van de tuin, stonden

in het midden twee bomen. Alle bomen en hun vruchten waren voor de mens als voedsel toegestaan, behalve de Boom van Alle Kennis en de Boom des Levens. We lezen:

[De Eeuwige God] hield [de mens] het volgende voor: 'Van alle bomen in de tuin mag je eten, maar niet van de boom van de kennis van goed en kwaad; wanneer je daarvan eet, zul je onherroepelijk sterven.' (Beresjiet 2:16-17)

Wanneer ze van de Boom van Alle Kennis eten, is de kennis die ze opdoen dat ze op een dag zullen sterven. Voorafgaand aan de verboden vrucht wisten ze niet eens dat de dood deel uitmaakte van het geheel. Nu weten ze het en het jaagt hun angst aan – *doodsangst*. Ze houden van de tuin: het leven is er prachtig, ze willen niet dat het eindigt, en vlak naast de Boom van Alle Kennis staat het antwoord op hun angst: de Boom des Levens. Eén hap van die vrucht en ze zullen eeuwig leven. Dit vindt God angstaanjagend. We lezen:

Toen zei de Eeuwige God: 'Nu is de mens aan ons gelijk geworden, nu heeft hij kennis van goed en kwaad. Nu wil ik voorkomen dat hij ook vruchten van de levensboom plukt, want als hij die zou eten, zou hij eeuwig leven.' Daarom stuurde hij de mens weg uit de tuin van Eden om de aarde te gaan bewerken, waaruit hij was genomen. (Beresjiet 3:22-23)

God zet hen uit de tuin van Eden – niet als straf, maar als zegen: als ze denken dat ze nooit zullen sterven hoe kunnen ze dan werkelijk leven? Als je de eeuwigheid tot je beschikking hebt is er geen enkele urgentie; met een oneindig aantal morgens kan alles wachten.

De Duitse existentialist Martin Heidegger leerde in zijn meesterwerk *Sein und Zeit* het volgende: om werkelijk authentiek te kunnen leven, moeten we de dood recht in de ogen kijken. Met andere woorden: het besef dat ik zal sterven, stelt mij in staat om werkelijk te leven. Heidegger schreef:

"Als ik de dood in mijn leven opneem, het erken, en het recht in de ogen kijk, zal ik mezelf bevrijden van de angst voor de dood en de kleinheid van het bestaan – en pas dan ben ik vrij om mezelf te worden." (Heidegger)

Maar zoals Ernest Becker schreef in zijn met een Pulitzerprijs bekroonde meesterwerk *The Denial of Death*: hoewel we objectief gezien weten dat we allemaal zullen sterven, geloven we niet werkelijk waarvan we weten dat het waar is. Beckers werk is van groot belang vanwege zijn scherpzinnige observatie dat onze obsessie met 'niet sterven' ons er juist van weerhoudt ten volle te leven. We zijn zo gefocust op het te slim af zijn, het overleven, en het overwinnen van de dood, het blijven in onze eigen tuin van Eden, dat we in ons leven verbazingwekkend egoïstische keuzes maken. We creëren wat Becker 'onsterfelijkheidssystemen' noemt - niet-rationele geloofssystemen die ruimte creëren voor de illusie dat we onsterfelijk zijn.

Zo proberen we bijvoorbeeld onsterfelijkheid te kopen door het vergaren van bezittingen en geld, alsof onze spullen ons op de een of andere manier zullen beschermen wanneer de dood aanklopt. We nemen heldhaftige rollen aan in ons werk of ons huishouden: we denken dat wanneer we onszelf onmisbaar maken, de dood ons niet kan raken. "Ik kan deze week niet doodgaan; ik heb donderdag een sales-vergadering."

Het jodendom stelt een andere benadering voor van de dood en het leven. In plaats van de dood te ontkennen, draagt de Joodse traditie ons op deze te omarmen. Het jodendom leert dat we elke dag moeten leven alsof het onze laatste is omdat we het niet weten, het zou het zomaar zo kunnen zijn (Babylonische Talmoed, *Sjabbat 153a*).

Stel je eens voor – zoals God doet in deze sidra – dat mensen al hun energie, die ze nu richten op het niet-doodgaan, zouden aanwenden voor het meer heilige doel van werkelijk leven. Hoe zou je elk moment van de dag invullen als je werkelijk wist en begreep dat je dat moment nooit meer terugkrijgt, dat het zodra het voorbij is voorgoed is verdwenen? De psalmist verklaart:

*Zeventig jaar duren onze dagen,
of tachtig als wij sterk zijn.*

...

*het gaat snel voorbij en wij vliegen heen;
leer ons zo onze dagen te tellen
dat wijsheid ons hart vervult.
(Psalm 90:10, 12).*

De wijze, zo leren onze rabbijnen, telt elke dag en zorgt ervoor dat elke dag telt. Het besef dat onze dagen geteld zijn, helpt ons onze prioriteiten en ons doel te verhelderen. Ons kostbaarste bezit is niet geld of dingen: daarvan kun je altijd meer krijgen. Nee, ons kostbaarste en meest eindige bezit is tijd.

Henry David Thoreau schreef:

"Ik trok de bossen in omdat ik bewust wilde leven ... Ik wilde diep leven en al het levens-merg eruit zuigen, om alles te verdrijven wat geen leven was, en niet bij het naderen van de dood te ontdekken dat ik niet had geleefd." (Thoreau, *Walden* [heruitgave, Princeton: Princeton Univ. Press, 2016])

Wanneer Adam en Eva uit de tuin worden gezet, vermeldt de Tora wat ze als allereerste doen. "De mens Adam had gemeenschap met Chava, en zij werd zwanger en bracht Kajin ter wereld" (Beresjiet 4:1). Ze krijgen een kind: het besef op zich dat "ik niet eeuwig zal leven" wordt beantwoord met onze beste poging tot onsterfelijkheid - nageslacht.

En zo blijft er nog één vraag over. Waar bevindt zich het ware paradijs? Is het in de Hof van Eden, waar niemand ooit sterft en de tijd onbegrensd is? Of is het Ten oosten van Eden, buiten de tuin, waar elk moment kostbaar is, elke beslissing levensveranderend is, en de vrucht – soms bitter – ons verplicht het zoete te waarderen?